

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.193/2010/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Danka József ügyvéd ügyintézésével a dr. Danka Ügyvédi Iroda (4024 Debrecen, Piac utca 18.) által képviselt ifj. felperes neve, címe felperesnek, a dr. B. A. jogtanácsos ügyintézésével a Pénzügyminisztérium (1051 Budapest, Nádor tér 2-4.) által képviselt alperes neve alperes ellen kártalanítás megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.21.506/2007/84. számú ítélete ellen a felperes részéről 87. és 91., míg az alperes részéről 89. és 92. sorszám alatt előterjesztett fellebbezések folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helyben hagyja.

Mindegyik fél maga viseli a saját költségét.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes három éves korában - 1991. június hó 1. napján - egy disznótor alkalmával forró vízbe esett, ennek következtében súlyos égési sérüléseket szenvedett. Első ellátására a D. D-i Bőrklinikáján került sor, ahol háromszor kapott 5 %-os human albumint intravénásan. Ezt követően őt a Sz. J. Kórház Gyermeksebészeti Osztályán kezelték több alkalommal, ám az ott történt kezelések iratai - köztük a vértranszfúziós napló - ma már nem lelhetőek fel. Ennek ellenére megállapítható, hogy a felperes vértranszfúzióban részesült b.-i kezelése során, igen nagy valószínűséggel többször is.

A felperes 2006. október hó 16. napján véradáson jelent meg, ahol az anti-HCV szűrővizsgálat eredménye pozitívnak bizonyult, ezért őt a H. Megyei Önkormányzat K. Gy. Kórháza kezelte ambulánsan, valamint osztályon is több alkalommal; az Interferon-Ribavirin kombinált kezelést 2007. október hó 16. napján történő felvételével kezdték meg, és azt 2008. szeptember hó 26. napjáig folytatták. A gyógyszeres kezeléssel összefüggésben a felperesnél fáradékonyság jelentkezett a kezelés első két-három hónapjában, az injekció beadása után láz, fejfájás, rossz közérzet, a mellkasban és a nyakban, valamint a karokon tűszúrásszerű érzés, hajhullás; a testsúlya a kezelések alatt 6-7 kg-mal csökkent.

A felperes a tanulmányait a gy.-i M. E.-i és V.-i Iskolában végezte 2006. őszétől technikai szakon. A kezelések és a kontrollok alkalmával kimaradt az oktatásból, távolsági autóbusszal állandó lakóhelyére, P.-ba utazott, ahonnan édesapja szállította el gépjárművel D.-be. Az alkalmazott gyógyszer kiváltásával összefüggésben a felperesnek a gyógyszer után térítési költséget nem kellett fizetnie, csak az ún. dobozdíjat, ami 2007. novemberétől 2008. májusáig havi 1 800 Ft, míg 2008. júniustól 2008. szeptemberéig három alkalommal 600 Ft költséggel járt. A felperesnek a kontrollok alkalmával elvégzett vérképellenőrzést követően telefonon kellett egyeztetnie kezelőorvosával, az otthonában beadható gyógyszer adagolása kérdésében, ezzel 1 950 Ft költsége merült fel. A felperesnek a vizitdíjjal, valamint a kórházi napidíjjal összefüggésben 12 300 Ft költsége, továbbá az Interferon kezelés alatt összesen 5 500 Ft kulturális többletköltsége merült fel.

A felperes Interferon kezelése eredményes volt, ő orvosi értelemben gyógyultnak tekinthető, azonban a tudomány jelenlegi állása szerint bármikor bekövetkezhet visszaesése, ami miatt rendszeres kontrollvizsgálaton kell megjelennie.

A felperes munkaképesség-csökkenése az Interferon kezelés alatt 67 %-os volt, az jelenleg 24 %-ban állapítható meg. A felperesnek kerülnie kell a nehéz fizikai munkát, vegyszerekkel, biológiai ágensekkel végzett munka nem javasolt, a balesetek elkerülésére fokozott védelem szükséges, esetleges vérzés esetén az egészségügyi személyzetet fertőzöttségéről tájékoztatni kell. A felperes a fertőzésére visszavezethető betegsége miatt kissé szorongó, a frusztrációt mélyen átéli, szociálisan izolálódott, gondolkodása problémájára összpontosított, jövőképe bizonytalan. Fertőzése miatt szórakozási, társasági lehetőségei beszűkültek, párkapcsolat kialakításában, életvezetésében korlátozottá vált, életkorára is tekintettel mindennapi életvitele jelentős mértékben akadályozott.

A felperes a módosított kereseti kérelmében 20 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés, annak 1991. június hó 25. napjától számított késedelmi kamatai, és 2006. november hó 20. napjától számítottan havi 60 000 Ft vagyoni kár járadék formájában történő megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Járadékgigényén belül havi 2 000 Ft-ot érvényesített dobozdíj, 1 500 Ft-ot vizitdíj és 30 000 Ft-ot útiköltség címén, míg a fennmaradó 26 500 Ft-ot általános kártérítésként arra hivatkozással, hogy a felperesnek az orvosával szükségképpen kapcsolatot kellett fenntartani, így telefonköltsége merült fel, illetőleg kulturális többletkiadásai keletkeztek.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségében történő marasztalását kérte vitatva azt, hogy a felperes vért kapott, s amennyiben kapott is, vitássá tette az egészségkárosodás és a vértranszfúzió közötti okozati összefüggést. Az alperes a kereset összecszerűségét is vitatta, ezen belül a felperes által érvényesített utazási költség esetében arra hivatkozott, hogy kizárólag a társadalombiztosítási ellátással nem fedezett költségeit igényelhetné a felperes. Nem vitatta a telefonköltség felmerültét, de arra hivatkozott, hogy ez többletkiadást a felperesnek nem okozhatott, hiszen az előfizetési díj lebeszélhető; nem vitatta a dobozdíj címén megjelölt költséget.

Az elsőfokú bíróság a 84. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 2 534 150 Ft tőkét és 125 380 Ft perköltséget, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította.

Határozatának indokolása szerint a jogszabály, vagy hatóság kötelező rendelkezése alapján végrehajtott egészségügyi intézkedés folytán az állampolgárok egészségében, testi épségében bekövetkező károkért rendelt kártalanítási kötelezettséget az egészségügyről szóló, és a perbeli esetre még alkalmazandó 1972. évi II. törvény 22. §-ának (1) és 58. §-ának (3) bekezdései alapozzák meg. Ezzel összefüggésben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy olyan anyagtól fertőződött meg és következett be az egészségkárosodása, amely az állam kártalanítási kötelezettségének körébe esik; ennek bizonyítása esetén az alperes kimentése az objektív alapú helytállási kötelezettsége miatt nem jöhet szóba.

A Hepatitis C vírusfertőzések jelentős része esetében nem lehet kideríteni a fertőzés forrását, ezért az ilyen jellegű perekben a bírói gyakorlat azt vizsgálja, hogy mi az, ami kizárható és mi az, ami bizonyossággal határos valószínűséggel megállapítható. A felperes terhére esett, hogy már nem lelhetők fel a vértranszfúzió tényét kétséget kizáróan igazoló orvosi iratok, ennek ellenére - a szakértői vélemény alapján a bizonyossággal határos valószínűséggel - megállapítható, hogy B.-en a felperes vértranszfúzióban részesült, ahogy tény az is, hogy D.-ben szintén fertőzési forrásnak tekinthető human albumin infúziót kapott. Miután e perben nincs orvosilag kétségmentes megállapíthatóság, ezért a jogi bizonyítottság is alacsonyabb szinten értendő, így az okozati összefüggés fennálltnak és a fertőző forrás megállapításához elegendő a kizáró, a kizárható, valamint a valószínűsíthető okok bírói mérlegelése. A bizonyítékokat mérlegelve az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a felperes megfelelően valószínűsítette, miszerint vértranszfúzióban részesült, ahogy igazolta a human albumin készítmény felhasználását is. Azt ugyan nem lehetett megállapítani, hogy a human albumin készítményre, avagy a vértranszfúzióra vezethető vissza a felperes fertőzése, ám ennek a jogvita elbírálása szempontjából nem is volt jelentősége, mert mindkét esetben az alperes kártalanítási kötelezettsége áll fenn.

Annak az alperes hivatkozásával szemben az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem volt jelentősége, hogy a human albumin készítmény vérkészítménynek, avagy gyógyszernek minősül, miként az a Legfelsőbb Bíróság EBH. 2003/863. számú határozatában kifejtettekben is következik, nevezetesen a vér és a vérkészítmény jogilag ugyan nem minősülhet gyógyszernek, de az állam kártalanítási felelőssége szempontjából azzal azonos

elbírálás alá esik, és a hasonló jellegű jogviták tekintetében a vér-, vérkészítmény, illetve gyógyszer minősítés megkülönböztetésének jelentősége nincsen.

A felperes által érvényesített utazási költség megtérítése iránti követelést az elsőfokú bíróság részben az okozati összefüggés hiánya, részben a felperest terhelő kárenyhítési kötelezettség megszegése miatt alaptalannak találta, míg a „dobozdíj” és a vizitdíj miatti követelést teljes egészében, a telefonköltség és a kulturális többletköltség miatti követelést pedig részben alaposnak, ezért vagyoni kártérítésként 34 500 Ft-ot ítélte meg a javára, ezt meghaladóan a járadékigényt alaptalannak találta.

A nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározásakor az elsőfokú bíróság figyelemmel volt a felperes fiatal életkorára és a betegsége súlyosságára, annak gyógyíthatatlanságára, amit a felperes vérének átmeneti vírusmentessége sem cáfol, mert a betegsége bármikor kiújulhat. Értékelte a felperes munkaképesség-csökkenésének mértékét, a jövőbeni rendszeres kontrollvizsgálatokat, valamint a nehéz fizikai munka kerülésének szükségességét, a balesetek elkerülésére fordítandó fokozott figyelmet, ugyanakkor nem találta igazoltnak azt, hogy a felperes választott szakmájának gyakorlását a fertőzőség ténye kizárná. Értékelte továbbá a hosszabb ideig tartó és a szervezetet igénybe vevő kezelés tényét, valamint a vírusfertőzés ténye talaján a felperesnél kialakult pszichés hátrányokat, így azt is, hogy a másik nemhez fűződő kapcsolata kialakításában és a családalapításban a fertőzőség ténye korlátozó tényező lehet. Ezeket a szempontokat egyenként és összességében figyelembe véve az elsőfokú bíróság az ítélet meghozatalakor értékviszonyok alapulvétele mellett 2 500 000 Ft-ot talált a felperest ért egészségkárosodás, mint személyiségi hátrány kompenzálására alkalmas összegnek, s emiatt nem állapított meg ez után késedelmi kamatot, míg a vagyoni kár esetében maga a felperes nem kérte a késedelmi kamat megítélését.

A nem vagyoni kártérítési igény vonatkozásában az elsőfokú bíróság a Pp. 81. §-ának (2) bekezdése alapján az alperest marasztalta a felperes javára megállapított perköltségben, ugyanakkor a vagyoni kártérítési igény vonatkozásában a Pp. 81. §-ának (1) bekezdését alkalmazta.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen mindkét peres fél fellebbezést terjesztett elő.

A felperes a fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítés összegének 4 800 000 Ft-ra történő felemelését kérte azzal, hogy ez után az 1991. június hó 25. napjától járó késedelmi kamatokra is igényt tartott. Fellebbezése indokaként arra hivatkozott, miszerint az elsőfokú bíróság nem kellő súllyal vette figyelembe a nem vagyoni kártérítésre okot adó hátrányokat, így azt, hogy a kívülállóknak szemében veszélyesnek tekintett betegsége gyógyíthatatlan, abban visszaesése bármikor bekövetkezhet, továbbá a párkapcsolat kialakítására és a családalapításra rendkívül korlátozottak lettek az esélyei, valamint a választott élethivatását egyáltalán nem, vagy csak különleges biztonsági óvintézkedések mellett gyakorolhatja.

Az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatásával a felperes keresetének az elutasítását és a költségeiben való marasztalását kérte; a keresetet immár csak jogalapjában vitatta az okozati összefüggés hiánya okán. Az alperes vagylagosan - az

indokolási kötelezettség elmulasztása, illetőleg a bizonyítatlanság miatt - kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság utasítását a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára.

Fellebbezési ellenkérelmet egyik fél sem terjesztett elő.

Az ítélet tábla a fellebbezéseket a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét a vagyoni kártérítési igény részében elutasító rendelkezését. Az ítélet tábla a fellebbezéseket alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapításához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, annak alapján a tényállást helytállóan állapította meg, és abból helyes jogi indokolással alátámasztott következtetésre jutott, amivel az ítélet tábla is minden tekintetben egyetért.

Csupán a fellebbezésekben írtak miatt mutat rá az ítélet tábla, hogy az ítélezési gyakorlat szerint a nem vagyoni kárpótlás mértékének meghatározásánál a károsult személy körülményeit, életkorát, a társadalomban elfoglalt helyzetét, a káreseménynek a károsult személyével való összefüggéseit kell döntő súllyal értékelni. A nem vagyoni kárpótlás mértékének megállapításánál tehát a jogsértés súlyát és a következmények súlyosságát kell figyelembe venni, nem hagyható figyelmen kívül az összeg meghatározásánál a hasonló következményekkel járó, korabeli káreseményekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlat és az annak megfelelő egységes megítélés követelménye sem. Az elsőfokú bíróság helyesen vette számba és értékelte a felperes esetében bekövetkezett kompenzálendő hátrányokat, ennek során a felperes fellebbezésében megjelölt hátrányok mindegyike figyelembevételre került, amelyek közül nincs olyan, aminek a felperes jelentőséget tulajdonított, de az elsőfokú bíróság értékelni elmulasztott volna. Az elsőfokú bíróság kellő súllyal értékelte a felperes betegségének gyógyíthatatlanságát és az amiatti korlátokat mind a magánéletében, mind pedig a választott hivatásának gyakorlása során. Ez utóbbival összefüggésben a felperes a 2009. január hó 9. és március hó 29. napjain megtartott tárgyaláson személyesen nyilatkozott úgy, hogy a betegsége nem zárja el a választott hivatásának a gyakorlásától, csupán korlátozza abban, amely körülmény szintén alapját képezte a felperes javára megítélt nem vagyoni kártérítésnek.

A nem vagyoni kártérítés egyik funkciója a kompenzáció, azaz a személyi sérelem, a hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozása pénzbeli szolgáltatás nyújtásával. A kompenzáció a tönkretett életlehetőségeket helyettesítő, kiegyensúlyozó, az elvesztett helyett más nemű előnyt nyújtó funkciót tölt be. Az elsőfokú bíróság ítéletében meghatározott 2 500 000 Ft összegű nem vagyoni kártérítés szükséges, de egyben elegendő is a felperest ért nem vagyoni hátrány kompenzálására, egyúttal megfelel a bírói gyakorlatnak arra is figyelemmel, hogy a kár bekövetkezte idején a Ptk. 354. §-a még hatályban volt.

A felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy a Ptk. 360. §-ának (1) bekezdése alapján a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes. Ezen törvényhely (2) bekezdése értelmében a kárért felelős személy helyzetére a szerződés teljesítésében

késedelmes kötelezettre irányadó szabályokat kell megfelelően alkalmazni, így főszabály szerint őt marasztalni kell a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése, illetve a Ptk. 301/A. §-ának (2) bekezdése szerinti késedelmi kamatokban is. A perbeli esetben a felperes egészségkárosodása 1991. évben következett be, amelytől eltelt majd' 19 év alatt az ár- és értékviszonyok jelentősen megváltoztak. A felperes kereseti követelése is a jelenlegi ár- és értékviszonyokhoz igazodott, hiszen az általa követelt összegű nem vagyoni kártérítés a károkozás idején elképzelhetetlen lett volna, mint ahogy a részére ténylegesen megítélt kártérítés is az okozott hátrányhoz képest. Az elsőfokú bíróság emiatt az elbírálás idején fennálló ár- és értékviszonyok alapulvételével állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét, miután a Ptk. 360. §-ának fentebb idézett (1) bekezdése nem zárja ki a kártérítés mértékének megállapításáig terjedő időben az értékviszonyokban bekövetkezett változások figyelembevételét. Ebből következően helyesen mellőzte a nem vagyoni kártérítés után az alperes késedelmi kamatfizetési kötelezettségét, mert jelen esetben ez eredményezi a teljes reparáció követelményének érvényesülését, és egyúttal elkerülhető, hogy a károkozó olyan értékviszonyok alapján meghatározott kártérítés után fizessen késedelmi kamatot, amelyek a károkozás idején még nem léteztek (ennek megfelelően foglalt állást a Legfelsőbb Bíróság az EBH 1999/17. szám alatt közzétett eseti döntésében).

Ezen okok miatt nem látott lehetőséget az ítéletábra sem a nem vagyoni kártérítés összegének a felemelésére, sem pedig az után az alperes késedelmi kamatokban való marasztalására.

Az alperes fellebbezését ugyancsak alaptalannak találta az ítéletábra, az elsőfokú bíróság ugyanis a bizonyítékok okszerű mérlegelésével jutott arra a következtetésre, hogy az alperes kártalanítási kötelezettsége a felperest ért kár miatt fennáll. Az elsőfokú bíróság helyállóan hivatkozott az EBH. 2003/863. szám alatt közzétett iránymutató eseti döntéssel szemléltetett bírói gyakorlatra, ami az ilyen típusú perekben az orvosilag kétségmentes megállapíthatóság hiányában a jogi bizonyítottságot is ezen az alacsonyabb szinten érti, és az okozati összefüggés jogi fogalmának bizonyítottságához, a fertőző forrás megállapításához elegendőnek tartja a kizáró, illetőleg a kizárható, valamint a valószínűsíthető okok bírói mérlegelését a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság tényként, hogy a felperes a human albumin-kezelés mellett szükségszerűen egy, de inkább több alkalommal is részesült vértranszfúzióban. Amennyiben helytálló az alperes fellebbezésében írt azon hivatkozás, hogy a felperes esetében felhasznált human albumin korabeli előállításánál a gyártó B. AG által a gyártási folyamatba beépített vírusokat eltávolító eljárások miatt az a fertőzés forrásaként nem jöhet szóba, akkor a vértranszfúziót kell a fertőzés egyedüli forrásának tekinteni, hiszen 1991. évben a véradoktól levett vért a Hepatitis C vírusra még nem szűrték, és más lehetséges fertőzési forrásra utaló adat a per folyamán nem merült fel. Ha pedig a felperesnél alkalmazott vértranszfúzió a fertőzés egyedüli forrása, az az alperes kártalanítási kötelezettségét önmagában is megalapozza.

Emiatt helytállóan jutott az elsőfokú bíróság az alperes marasztalását megalapozó jogi következtetésre, ahogy ennek megfelelő indokát is adta az ítéletében a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében írtak szerint, ezért sem az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatásával a felperes keresetének az elutasítására, sem pedig az indokolási kötelezettség megsértése,

illetve a bizonyítatlanság miatt annak hatályon kívül helyezésére nincs ok. A leírtak miatt az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét - lényegében annak helyes indokai alapján, és csak a fellebbezések miatt szükséges kiegészítések mellett - a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felek a fellebbezéseik tekintetében pervesztesek lettek, s mivel a pernyertesség és pervesztesség aránya között nincsen számottevő különbség, az ítélet tábla akként rendelkezett a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét. A felperes oldalán felmerült 138 000 Ft, és az alperes oldalán felmerült 152 100 Ft fellebbezési eljárási illetéket a felperes személyes költségmentessége, valamint az alperes személyes illetékmentessége okán az állam viseli.

Debrecen, 2010. június hó 2. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Riczu András sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -